ΡΩΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τοῦ ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΕΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

—Ἦταν, ἀδελφούλη, μία μικροῦλα, μία χαριτωμένη μικρὴ κοῦκλα...

Κάθε φορὰ ποὺ ξαναθυμᾶμαι τὰ λόγια αὐτά, βλέπω νὰ γελοῦν μπρός μου δυὸ ζευγάρια μάτια μισόκλειστα ἀπὸ τὰ χρόνια, γεμάτα ἀγάπη καὶ ἤρεμη καλωσύνη, ἀκούω δυὸ τρεμουλιαστὲς γεροντικὲς φωνὲς νὰ μοῦ ξαναλένε τὰ ἴδια λόγια.

Ἐγύριζα ἀπὸ τὶς στέππες, πέρα ἀπὸ τὸν Τάναϊ πρὸς τὸ Βορονιέζ, ὅταν συναντήθηκα μ' ἕνα ζευγάρι γέρων προσκυνητῶν. Τὸ ἀργὸ κουρασμένο βῆμα τους, ὁ τρόπος ποὺ ἔσερναν τὰ χοντρά τους παπούτσια, τὸ πρόσωπο καὶ τὰ ροῦχα τους, ἔδειχνε πῶς θ' ἀρχόνταν ἀπὸ μακρυά.

—Ἐρχόμαστε ἀπὸ τὸ κυβερνεῖο τοῦ Τομπόλακ, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, μοῦ εἶπε ὁ γέρος βεβαιώνοντας ὅτι ὑπόθεσα.

Καὶ ἡ γρηὰ κυτπζοντάς μὲ μὲ καλωσύνη καὶ χαμογελῶντας φιλικὰ προσέθεσε ἀναστενάζοντας :

— Εἴμαστε ἀπὸ τὸ χωριὸ Λισάγια τῆς φάμπρικας τοῦ Νίκολς.

— Θάσαστε λοιπὸν κουρασμένοι ;

— Κουρασμένοι : αἴ, ὄχι καὶ τόσο. Καλὰ τὰ πᾶμε ἀκόμα... Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σιγὰ σιγά...

—Ἔχετε τάξιμο, ἢ ἔτσι γιὰ προσκύνημα ἀποφασίσατε νὰ κάμετε τὸ δρόμο αὐτό ;

—Ἔχουμε τάξιμο,ἀδελφούλη. Τὸ τάξαμε στὸ Κιέβο στοὺς ἁγίους νὰ πᾶμε στὸ Σολοβέτζη, μοῦ ξήγησε ὁ γέρος. Καὶ γυρίζοντας στὴ γρηά του, τῆς εἶπε : —«Ἔλα,γρηά, νὰ ξεκουραστοῦμε λίγο».

—Ὅπως θές, εἶπε αὐτή.

Κ' ἐκαθήσαμε κ' οἱ τρεῖς στὴ σκιὰ ἑνὸς πλατάνου, στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Ἔκανε ζέστη, ὁ οὐρανὸς ἦταν ἀνέφελος, κι' ὁ μεγάλος δρόμος ἐπήγαινε, ἴσια μακρυὰ ὥσπου χανόταν πειά. Γύρω ἦταν γαλήνη κι' ἠρεμία. Κι' ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ δρόμου ἀπέραντα χωράφια κριθαριοῦ φαινόνταν ἀκίνητα καὶ ξερά.

— Δὲν εἶναι καλὸ τὸ κριθάρι ἐδῶ, εἶπε ὁ γέρος δίνοντάς μου μερικὰ στάχυα ποὺ εἶχε ξεριζώσει.

Μιλήσαμε γιὰ τὴν καλλιέργεια καὶ γιὰ τὴ σκλαβιὰ τοῦ χωριάτη.

Ἡ γρηὰ ἄκουε κουνώντας τὸ κεφάλι καὶ κάπου κάπου ἔλεγε καὶ κανένα λόγο.

—Ἄχ! νᾶταν ἐδῶ ἡ μικρούλα μας, εἶπε ξαφνικὰ βλέποντας γύρω τὰ κακοσπαρμένα χωράφια. Πόσα θἄχε νὰ τοὺς μάθη !

— Ἄχ ! ναὶ θ' αὕρισκε τρόπο νὰ τοὺς βοηθήση, εἶπε ὁ γέρος ἀναστενάζοντας.

Κι' ἔπειτα σώπασαν κι' οἱ δυό τους.

— Μὰ γιὰ ποιὰ μιλᾶτε ; ἀρώτησα.

— Γιὰ μία... ποὺ δὲν ὑπάρχει πιά, εἶπε ὁ γέρος, χαμογελῶντας.

—Ἔμενε κοντά μας, στὸ χωριό, στὸ σπιτάκι μας... Ἦταν ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια, ἐπρόσθεσε ἡ γυναῖκα του.

Καὶ τότε, ἄρχισαν νὰ μοῦ διηγοῦνται πρῶτα ἀργά, κι' ἔπειτα γρηγορώτερα, διακόπτοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐνῶ μ' ἐκύτταζαν καὶ οἱ δυὸ στὰ μάτια.

—Ἦταν μία μικρούλα, μία χαριτωμένη μικρὴ κούκλα...

— Τὴν εἶχαν ἐξορίσει στὸ χωριό, μᾶς τὴν ἔφεραν μὲ συνοδεία... Ἤθελε φαίνεται τὸ καλὸ τοῦ κόσμου... τῶν φτωχῶν... Καὶ τὴν ἐξώρισαν, τὴν καϋμένη, τὴ γλυκειά παιδοῦλα.....

— Ὅταν μπῆκε στὸ καλύβι μας ἦταν κατακόκκινη, παγωμένη, κι' ἔτρεμε ἀπ' τὸ κρύο.....

— Τὴ βάλαμε κοντὰ στὸ τζάκι.

— Καὶ τὸ τζάκι μας ἦταν μεγάλο καὶ ζεστό.

— Καὶ τῆς ἐδώσαμε νὰ φάη....

— Κ' ἐγελοῦσε....

— Καὶ τὰ μαῦρα ματάκια της γυάλιζαν σὰν τοῦ ποντικοῦ....

— Καὶ ἅμα ἠσύχασε λίγο τὴν πῆραν τὰ κλάμματα : «Εὐχαριστῶ καλοί μου», μᾶς εἶπε.

— Κι' ἄρχισε τότε, τὴ δουλειά, εἶπε ὁ γέρος γελῶντας δυνατὰ καὶ μισοκλείνοντας τὰ μάτια μὲ θαυμασμό.

— Ναὶ ἄρχισε νὰ τριγυρνᾷ σὰ σβοῦρα καὶ ν' ἀλλάζῃ σὲ ὅλα θέσι. «Ἡσκάφη, εἶπε, πρέπει νὰ εἶνε ἔξω», καὶ ἡ ἴδια μὲ τὰ χεράκια της τὴν τρίβηξε καὶ τὴν ἔβαλε ἔξω ἀπὸ τὴν κάμαρη στὴν αὐλή.

— Χά ! Χά ! Χά !

Κι' οἱ δυὸ γελοῦσαν μὲ τὴ καρδιά τους καὶ μόλις κατώρθωσαν νὰ ξαναρχίσουν.

— Σὲ μιὰ βδομάδα ἦταν ὅλα ἄνω κάτω !

—Ὦ ! πῶς διασκεδάζαμε !

— Κ' αὐτὴ γελοῦσε, πηδοῦσε, σὰν παιδάκι...

— Ὡς που μία μέρα ἔχασε ξαφνικὰ τὸ κέφι της. Φαινόταν λυπημένη, φοβισμένη.

— Ἤθελε καὶ καλὰ νὰ πεθάνῃ...

— Κι' ἔκλαιε ποῦσχιζε τὴ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου κι' ὅλο ἔκλαιγε χωρὶς νὰ παίζῃ πιά... Ἀνησυχούσαμε, τὴ ρωτούσαμε : «Μὰ τί ἔχεις; τί ἔχεις ;» Καὶ στὸ τέλος κλαίγαμε κι' ἐμεῖς μαζύ της, χωρὶς νὰ ξέρουμε τὸ γιατί... Τὴ χαϊδεύαμε, κι' ἐκλαίγαμε κ' οἱ τρεῖς.

— Τὴν εἴχαμε σὰν κόρη μας. Τὴν ἀγαπούσαμε ὅσο καὶ τὰ παιδιά μας, εἶπε ὁ γέρος.

Κι' ἐσώπασαν κι' οἱ δυὸ βυθισμένοι στὶς σκέψεις τους.

— Καὶ τί ἔγεινε, λοιπόν; ρώτησα σὲ λίγο.

— Τί ἔγεινε; τίποτα, ἀδελφούλη, μοῦπε ὁ γέρος μὲ δισταγμό. Οἱ θέρμες μᾶς τὴ σκότωσιν !

Δυὸ δάκρυα κύλησαν στὰ ζαρωμένα του μάγουλα.

— Ναί, ἀδελφούλη, πέθανε ! Ἔμεινε κοντά μας μόνο δυὸ χρόνια... Ὅλο τὸ χωριὸ—τί λέω ;—ὅλη γύρω ἡ χώρα τὴν ἐγνώριζε ! Ἤξερε νὰ διαβάζῃ καὶ νὰ γράφῃ κι' ἔδειχνε καὶ στοὺς ἄλλους. Ἦταν πολὺ ξυπνὸ κορίτσι... καὶ εἶχε καὶ καρδιὰ ἀθῶα, ἀγγελική!.. Καὶ πόσα δὲν ἤξερε γιὰ τὰ χωράφια ! Γιὰ ὅλα ἐνδιαφέροταν μὲ τὴν καρδιά της, ὅλα τά ἤξερε· «Μὰ ποῦ τἄμαθες ὅλ' αὐτά,ψυχοῦλα μου ;» τὴ ρωτούσαμε, «Στὰ βιβλία», μᾶς ἀπαντοῦσε.

— Κι' ἦταν μικροῦλα, μικροῦλα κι' ὡς τόσο αὐτὴ πειὰ μᾶς συμβούλευε καὶ μᾶς ὡδηγοῦσε. Ἐλύτταζε καὶ τοὺς ἀρρώστους. Τὴν ἡμέρα πολλὲς φορὲς καὶ τὴν νύχτα ἐπήγαινε νὰ τοὺς δῇ, τοὺς ἔδινε γιατριά,τοὺς μιλοῦσε μὲ τόση γλύκα καὶ καλοσύνη ! Καὶ νά !, ξαφνικὰ ἀρρώστησε κι' αὐτὴ καὶ κείτουνταν στὸ στρῶμα ἀναίσθητη,

παραμιλῶντας... ὡς ποὺ νὰ πᾶμε νὰ φωνάξουμε τὸν παπᾶ, πέθανε ἡ καλή μας, ἡ ἅγια κόρη !...

Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἐπῆραν πάλι τὴ γρηὰ τὰ δάκρυα, κι' αἰσθάνθηκα τότε μιὰ παράξενη εὐχαρίστησι, σὰν νἄμουν ἐγὼ πεθαμένος κι' ἔκλαιε αὐτὴ γιὰ μένα.

— Ὅλο τὸ χωριὸ ἐμαζεύτηκε μπρὸς στὸ καλύβι μας... «Μὰ πῶς μπορεῖ νὰ πέθανε !», φώναζανοί ἄνθρωποι. «Ἄχ ! τὴν καϋμένη ! τὴν καϋμένη !» Ὅλοι τὴν ἀγαποῦσαν ὑπερβολικά.

— Ἦταν τόσο γλυκειὰ παιδοῦλα ! Ὅλο τὸ χωριὸ ἦλθε στὴν κηδεία της. Καὶ ὕστερα ἀπὸ δέκα πέντε μέρες—ἦταν ἀποκρηὲς—ἀποφασίσαμε νὰ πᾶμε νὰ προσκυνήσουμε γιὰ νὰ δεηθοῦμε γιὰ τὴν ψυχή της. Καὶ οἱ γειτόνοι μᾶς πίεζαν νὰ τ' ἀποφασίσουμε : «Πηγαίνετε, μᾶς λέγανε. Τί ἔχετε ἐδῶ νὰ κάνετε ; Γέροι εἴσαστε... Θὰ τὸ κάνετε γιὰ τὴ ψυχή σας». Κι' ἔτσι ἐξεκινήσαμε.

— Κι' ἐκάνατε ὅλο τὸ δρόμο μὲ τὰ πόδια ;

— Ὄχι ὅλο, ἀδελφούλη. Εἴμαστε τόσο γέροι... Ὅποτε βροῦμε κανένα πονόψυχο καὶ μᾶς καλεῖ,ἀνεβαίνουμε στὸ κάρρο του, κι' ἔπειτα ἐξακολουθοῦμε περπατητά,ὅπως ὅπως.... Ἄ ! νἄχαμε τὰ ποδαράκια ἐκείνης, δὲ θὰ κουραζόμαστε βέβαια !

Κι' ἄρχισαν πάλι νὰ μιλοῦν γιὰ κείνη ποὺ δὲν ὑπῆρχε πιά, «τὴ μικροῦλα, τὴ χαριτωμένη μικρὴ κοῦκλα»,ποὺ πέθανε ἀπὸ τὶς θέρμες!

Κάπου δυὸ ὧρες θἄμαστε καθισμένοι ἐκεῖ μιλῶντας, ὅταν ἐπέρασε κάποιος μὲ μιὰ σοῦστα. Μᾶς ἐχαιρέτησε, μᾶς ἐκύτταξε μιὰ στιγμὴ κι' ἐφώναξε στοὺς γέρους :

— Ἀνεβῆτε. Θὰ σᾶς πάω ὡς τ' ἄλλο χωριό.

Καθήσανε κοντά του κι' ἐχάθηκαν πίσω ἀπὸ σύννεφα σκόνης. Σηκώθηκα κι' ἐγὼ καὶ πῆρα ἀργὰ τὸν ἴδιο δρόμο. Καὶ γιὰ πολύ, ἀκόμα, συλλογιζόμουν τοὺς δύο γέρους, ποὺ ἔκαναν χιλιάδες βέρτσια, γιὰ νὰ παρακαλέσουν γιὰ μιὰ κόρη πού, κατὰ τύχη, ἐπέρασε ἀπ' τὴ ζωή τους, κι' ἐγέμισε τὴ ψυχή τους μιὰ τόσο ὤμορφη ἀγάπη...

(Μεταφρ. Λ. Ἀρα....)

Μάξιμ Γκόρκυ

ΕΞΥΠΝΑ ΚΑΙ ΚΟΥΤΑ

Μεταξὺ ἀλογοπωλητοῦ καὶ ἀλογοαγοραστοῦ.

—Κι' εἶναι μεγάλο τὸ ἄλογο, πατριώτη ;

— Ἄ ! ὄχι μικρό.

— Πόσες φορὲς ἔβγαλε δοντια ;

— Δύο.

— Πότε καὶ πότε ;

— Πέρσι τράβηξε μιὰ κλωτσιὰ τοῦ πατέρα μου στὸ στόμα καὶ τοῦ ἔβγαλε 3 δόντια, ἐφέτος πάλιν μοῦ δίνει ἄλλη μιὰ ἐμένα καὶ μοῦ βγάζει 4. Πρόσεχε μὴν πλησιάζῃς κοντά του μὴ βγάλῃ καὶ τὰ δικά σου !...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ πρὸς ἐνοικίασιν δωμάτιον. Πληροφορίαι στὰ γραφεῖα μας, Λέκκα 7.